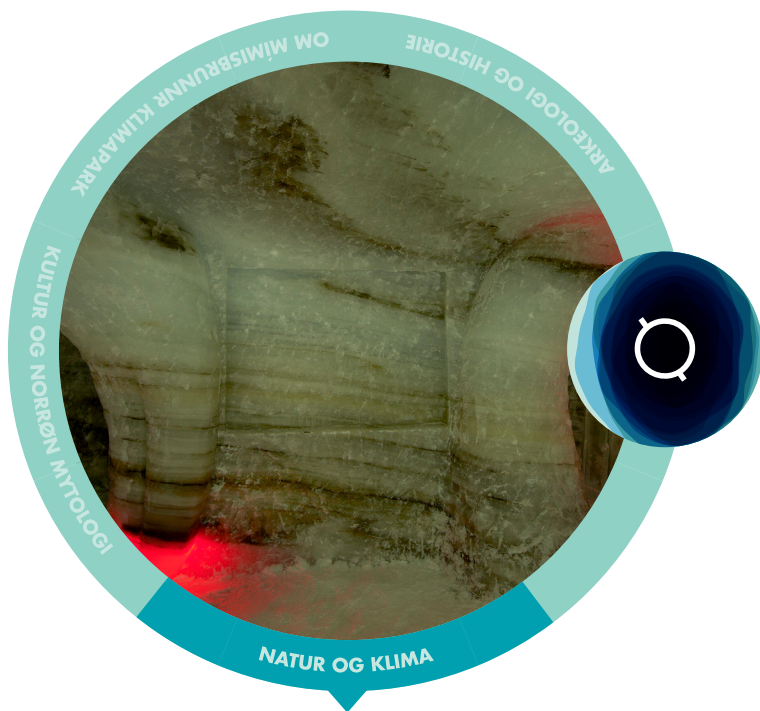

MÍMISBRUNNR

KLIMAPARK 2469

Mímisbrunnr i jotunheimene var i norrøn mytologi kilden til kunnskap og visdom. Mímisbrunnr Klimapark, ved foten av Galdhøpiggen i Jotunheimen, er vår tids kunnskapskilde. I serien «Vet dere nok eller hva?» deler vi Kunnskapsdråper. Abonner og les mer på www.mimisbrunnr.no

Kunnskapsdråpen

«VET DERE NOK ELLER HVA?»

8-2013

Klimautviklingen de siste 10 000 årene

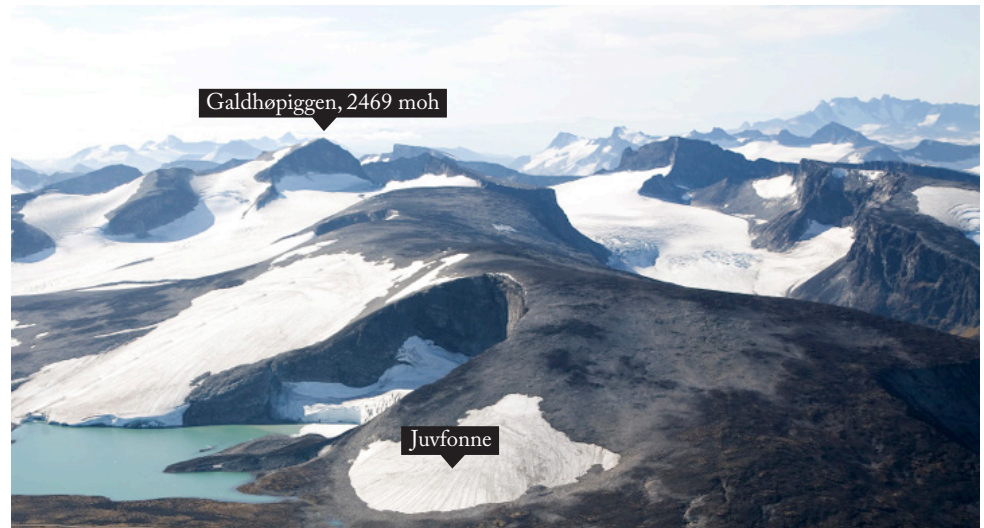
Under siste istid lå landet dekket av en stor og tykk iskappe, ikke ulikt slik det er på Grønland i dag. Den ytterste kyststripen kunne være isfri og trolig stakk noen av de høyeste toppene opp av isen som nunataker. Men hvordan har klimaet utviklet seg fra denne tiden og frem til i dag?

I den første tiden etter den kalde perioden kalt yngre dryas (12.800-11.700 år før nåtid), som markerer avslutningen på siste istid, var det så varme somre at innlandsisen smeltet tilbake i fjordene, og mer av landet ble isfritt. I perioden mellom 11.000 og 7000 år før nåtid skjedde det store klimaforandringer. Gjennomsnittstemperaturen om sommeren steg noen grader, bare avbrutt av kaldere perioder for om lag 10.100, 9700 og 8200 år før nåtid. Gjennom eldre steinalder (9000 - 3800 f.kr) var den gjennomsnittlige sommertemperaturen 1,5 - 2 grader varmere enn i normalperioden 1961-1990. I eldre steinalder var de fleste breene i Norge helt bortsmeltet og skoggrensen var 200-300 meter høyere enn i dag. Fra omtrent 6000 år siden, midt i yngre steinalder, falt den gjennomsnittlige sommertemperaturen noe, men det var fremdeles varmere enn i dag.

De siste 6000 årene har det vært flere kjølige og milde perioder, men generelt har sommertemperaturene falt og nedbøren økt frem mot "den lille istiden" midt på 1700-tallet.

>>

«Klima er i konstant endring»

Nåsituasjonen i Jotunheimen

Foto: Helge J. Standal

For 8000 til 6000 år siden var all is smeltet bort.

Foto: Helge J. Standal, illustrasjon: Eva Bjørseth

MÍMISBRUNNR i jotunheimene var i norrøn mytologi kilden til kunnskap og visdom. Mímisbrunnr Klimapark, ved foten av Galdhøpiggen i Jotunheimen, er vår tids kunnskapskilde – lett tilgjengelig for alle! Åpen for daglige guidaturer fra juni til slutten av august. Foruten de daglige guidaturene kan en bestille eget opplegg. www.mimisbrunnr.no

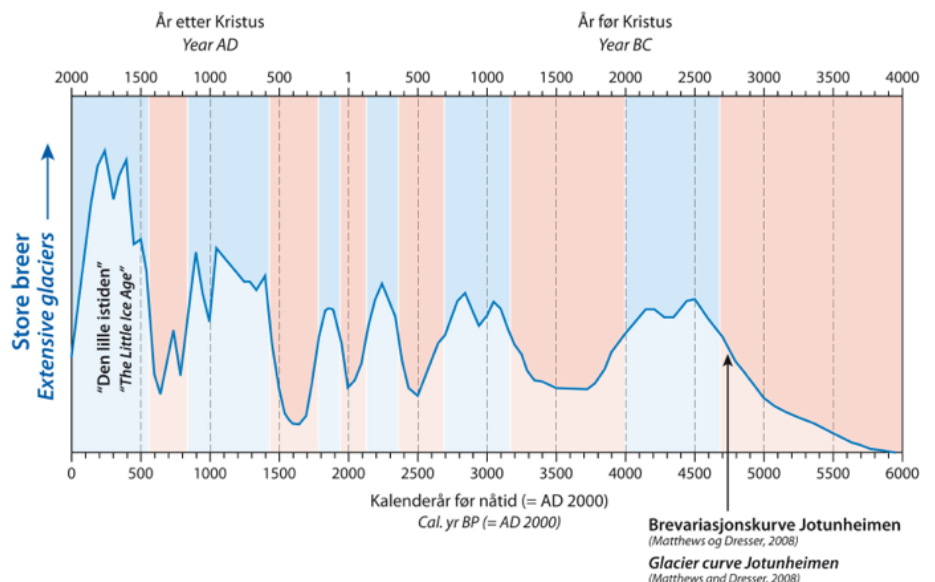
Unike arkeologiske funn fra isen er utstilt på Norsk Fjellmuseum i Lom. www.fjell.museum.no

Forfatter: Atle Nesje, atle.nesje@geo.uib.no

Litteratur: Nesje, A. 2009: Latest Pleistocene and Holocene alpine glacier fluctuations in Scandinavia. *Quaternary Science Reviews* 28, 2119-2136.

Nesje, A., Bakke, J., Dahl, S.O., Lie, Ø. and Matthews, J.A. 2008: Norwegian mountain glaciers in the past, present and future. *Global and Planetary Change* 60, 10-27.

Foto: Helge J. Standal og Johan Wildhagen/palookaville.no

>> Både historiske kilder og andre indirekte data viser at det har vært betydelige klimavariasjoner i Norge de siste 1000 årene. I dag finnes det klimarekonstruksjoner fra myrer, breer, innsjø- og marine data, pollen og dryppsteiner. Slike data viser at det var en varmeperiode i mellomalderen, og en kald periode, kalt «den lille istiden». Siden 1860-tallet har årsmiddeltemperaturen i Norge steget med omtrent en grad.